

ÅRSBERETNING 2021

Oslo Elveforum arbeider for at byens vassdrag skal være friske og rene, åpne og tilgjengelige for befolkningen.

Oslo Elveforum

Org. nr. 983 350 313

E-post: post@osloelveforum.no

Postadresse: Postboks 9055, Grønland, 0133 Oslo

www.osloelveforum.no

Følg oss på Facebook, Twitter og Instagram

Forsidebilde: Gjersjøelva. Foto: Erik Østlyngen.

INNHold

INNHold.....	2
GJENÅPNING MÅ INTENSIVERES	3
OSLO ELVEFORUMS ARBEID	5
STYRET.....	6
VIRKSOMHETEN I 2021	7
SAFOVA.....	9
UTTALELSER OG HØRINGER	11
GJENÅPNING AV ELVER OG BEKKER.....	13
BLÅ LISTE	17
BYGGEFRITT BELTE LANGS VASSDRAG.....	17
BLÅGRØNN HOVEDSTAD MED BARN OG UNGE	17
ÅRSMELDINGER FRA ELVEGRUPPENE	19
LYSAKERELVA.....	19
MÆRRADALSBEKKEN	21
HOFFSELVEN	24
FROGNERVASSDRAGET	27
AKERSELVA	29
HOVINBEKKEN.....	31
ALNA.....	33
ØSTENSJØVANNET OG ØSTENSJØOMRÅDET MILJØPARK	35
LJANSELVA	37
GJERSJØELVA NATUR- OG KULTURPARK	39
ELLINGSRUDELVA	41
.....	42
VEDTEKTER FOR OSLO ELVEFORUM.....	43

GJENÅPNING MÅ INTENSIVERES

Oslo har en unik og gunstig beliggenhet: Byggesonen ligger omkranset av beskyttende grønne åser mot nord, øst og vest. Bylandskapet faller rolig ned mot fjorden i sør. I dette vakre landskapet har ti hovedvassdrag med sidebekker sine naturskapte løp, fra vannene og kildene i marka. Ni av dem finner sin vei ned mot fjorden i Oslo kommune. De ligger som en vifte i det store landskapsbildet.

Gjenåpnet Hovinbekk over Tiedemandsparken. Foto: Sidsel Andersen.

Øst i byen har vi Ellingsrudelva som finner sin vei nordøstover og ut i Øyeren, samt Østensjøvannet naturreservat med sitt nett av bekker.

Disse vassdragene, der de er åpne og tilgjengelige, gir oss naturlige, frodige langstrakte parker som følger det historiske bylandskapet. Vann følger alltid de laveste linjene i terrenget. Slik finner elvene og bekkene sine løp mellom høydedragene og bebyggelsen. De fleste av byens innbyggere har tilgang til disse «tynnparkene» i hverdag og fritid. Turveier som følger vassdragene, gir oss myke ferdselsårer gjennom byggesonen.

Vann gir velvære, opplevelse, vannet åpner alle sansene: Vi ser vann som speiler himmel og vegetasjon, vi hører rolig sildrende vann og lyden av heftige fossefall, vi kan gå ned til breddene og kjenne på eller kanskje bade i vannet, vi kan lukte om vannet er friskt. Men: For at vi skal kunne ha full glede av åpent vann, må vannkvaliteten være god.

Likevel – elvene og bekkene er under kontinuerlig press, særlig av utbyggingsinteresser. Vi ser at politikere, til tross for sine uttalte gode intensjoner, stadig lar utbyggerinteressene få igjennom prosjekter som bryter avstandsgrensene som skal beskytte vassdragene. Tydelige råd og motstand fra faglige etater, kunnskapsmiljøer, bydeler og befolkning settes til side. Derfor er det fremdeles kritisk nødvendig med økt bevissthet og kunnskap. Gode intensjoner må følges av konsekvente vedtak og handling.

Covid 19-pandemien har gitt oss nye, sterke bevis på at folk trenger frodige, romslige, robuste og frie arealer til å bevege seg i. Folkehelseperspektivet har, som mange ganger opp gjennom historien, vist at en by er avhengig av den helsebringende kombinasjonen av åpne arealer, frodig vegetasjon og friskt vann. Folk har strømmet til marka, til vassdrag, til parker og til fjorden.

Klimaet har de siste årene gitt mer uforutsigbart. Lange, hete tørkeperioder og plutselige hendelser med styrtregn og flom. Vi må bygge opp et robust bymiljø som tåler disse variasjonene. Håndtering av vannet blitt helt sentralt i dette arbeidet.

Oslo Elveforum mener at disse ubestridelige fakta viser at arbeidet med gjenåpning av lukkede elver og bekker i byen må intensiveres og få større gjennomslagskraft.

Forkortelser:

BYM	Bymiljøetaten
BYU	Byrådsavdeling for byutvikling
EBY	Eiendoms- og byfornyelsesetaten
KU	Konsekvensutredning
MOS	Byrådsavdeling for miljø og samferdsel
OOF	Oslo og Omland Friluftsråd
PBE	Plan- og bygningsetaten
SaFoVa	Samarbeidsforum for vassdrag
VAV	Vann- og avløpsetaten
VPOR	Veiledende plan for offentlige rom

OSLO ELVEFORUMS ARBEID

Formål og visjon

Oslo Elveforum er et kompetanse- og kontaktforum for frivillige arbeidsgrupper for Oslos elver og bekker. Vår oppgave er å bidra til vern, rehabilitering og gjenåpning av byens vassdrag i byggesonen. Vi arbeider for at byens vassdrag skal være friske og rene, åpne og tilgjengelige for befolkningen. Oslo Elveforums visjon er levende vassdrag fra Marka til Fjorden.

Målsetting

Oslo Elveforum ser det som sin første hovedoppgave å støtte arbeidet til Oslo kommune, nabokommunene Bærum, Lørenskog og Oppegård, og andre offentlige og private institusjoner med å gjenskape byens blågrønne årenett fra Marka til Fjorden.

Den andre hovedoppgaven retter seg direkte mot byens befolkning, særlig barn og unge, ved å informere om betydningen av Oslos blågrønne verdier for trivsel og glede i nærmiljøet. Derigjennom vil vi inspirere barn og voksne til å engasjere seg i et «lokalt eierskap» gjennom en ordning med elveadopsjon for skoler, boligsameier, bedrifter og andre.

Organisasjon

Oslo Elveforum ble stiftet i 2000 og utgjør et arbeidsfellesskap for elvegruppene for å verne om, gjenskape og videreutvikle Oslos blågrønne struktur. Oslo Elveforums styre er det koordinerende organet for arbeidsfellesskapet og representerer det utad mot byens kommunale etater, politiske organer m.m.

Medlemsorganisasjoner

For noen av vassdragene ivaretas arbeidet av foreninger med personlig medlemskap: Lysakervassdragets Venner, Frognervassdragets Venner, Hoffselvens Venner, Miljøforeningen Akerselvas Venner, Alnaelvas Venner og Østensjøvannets Venner.

Arbeidsgrupper

Mærradalsbekken, Hovinbekken, Ljanselva og grensevassdragene Gjersjøelva mot Oppegård og Ellingsrudelva mot Lørenskog har arbeidsgrupper med aktive vassdragsvenner og elvevoktere.

Uansett organisering driver elvevennene sitt arbeid i kontakt med velforeninger, historielag, natur- og miljøforeninger og annet lokalt publikum.

Elvegruppenes egne årsmeldinger følger lengre bak i dette heftet.

Elveforumkonseptet videreføres

Samarbeidsmodellen mellom frivillige organisasjoner og lokale vassdragsmyndigheter har vist seg levedyktig. Elveforumkonseptet som er utviklet og etablert i Oslo, blir nå brukt i andre kommuner. I 2016 så tre nye elvefora dags lys: Asker Elveforum ble stiftet i januar 2016, i september fulgte Lørenskog Elveforum og i november ble Bergen Elveforum stiftet.

Bærum Elveforum ble reetablert i 2014. Nittedal Elveforum ble etablert i 2020(?). Vi har kontakt med og samarbeider med alle.

I 2019 tok Oslo Elveforum initiativ til en landskonferanse med deltakelse fra Asker, Bergen, Bærum, Lørenskog og Oslo. Konferansen var vellykket, og bør gjentas.

Folk fra Oslo Elveforum sitter i styrene i både Bærum Elveforum og Lørenskog Elveforum. For Lørenskog Elveforum er samarbeid med Oslo Elveforum om Ellingsrudelva svært viktig.

STYRET

Styrets medlemmer

Per Østvold, leder – Akerselva

Sidsel Andersen, nestleder – Hovinbekken

Ellen Jacobsen, kasserer – Mærradalsbekken

Vidar Berget – Alna

Trine Johnsen – Ljanselva

John Tibballs – Lysakerelva

Bo Wingård – Lysakerelva og Bærum Elveforum

Amund Kveim - Østensjøvannet

Varamedlemmer

1. Kari Dogger – Frognerelven

2. Frithjof Funder – Ellingsrudelva

3. Gerd Harriet Lindeberg - Hoffselven

4. Harald Lundstedt – Gjersjøelva

Styrets sekretær:

Even Tømte ble av styret tilsatt som ny sekretær etter Anna Birkeland Olerud fra 1. mars 2020. Even fratrådte stillingen fra 1. april 2021. Det har ikke blitt tilsatt ny sekretær i 2021.

Rådgivergruppe med møterett:

Karsten Sølve Nilsen, Are Eriksen, Ida Fossum Tønnessen, Leif Bertnes, Ulf Fredriksen, Leif-Dan Birkemoe, Eivind Bødtker, Trond Gunnar Rasmussen, Unni Eriksen og Arin Borgen.

Kontakter for fiskeinteressene:

Hjalmar Eide og Knut Vadholm

Kontakt for vellene:

Eivind Bødtker

Revisor:

BDO AS, Vika Atrium, Munkedamsveien 45, PB 1704 Vika, 0121 Oslo

Valgkomité:

Leif Bertnes, Bo Wingård og Sidsel Andersen.

VIRKSOMHETEN I 2021

Årsmøtet

Årsmøtet ble avholdt på teams den 14. april 2021. Dette på grunn av pandemien. 16 personer deltok. Årsmøtet godkjente beretning og regnskap for 2020. Det ble avholdt valg.

Styret

Styret har i 2021 avholdt fire styremøter. Aktiviteten har blitt hemmet av pandemien.

SaFoVa

Oslo Elveforum har deltatt på møter i Samarbeidsforum for vassdrag (SaFoVa). Se eget avsnitt nedenfor.

Elvegruppenes arbeid

Det meste av aktivitetene i Oslo Elveforum skjer i tilsluttede elve- og bekkegrupper. Det vises til deres egne beretninger.

Nettside og sosiale medier

Alle elve- og bekkegrupper er representert på Facebook. Oslo Elveforum har egen nettside, egen side på Facebook, egen Twitter-profil og egen profil på Instagram.

Brosjyrer

I 2019 fikk Oslo Elveforum laget en turguide til Oslos elver og bekker og til Østensjøvannet. Med støtte fra Sparebankstiftelsen ble turguiden trykt i et hendig hefte i 16 000 eksemplarer, hvorav 4 000 var på engelsk. Det har vært stor interesse for turguiden. Visit Oslo har distribuert nesten hele det engelskspråklige opplaget.

Høsten 2021 trykket vi et nytt, men noe mindre opplag av turguiden – både på norsk og engelsk. Sparebankstiftelsen DNB støttet oss med en bevilgning på kr. 50.000.

Informasjonstavler

Oslo Elveforums skiltprosjekt fortsatte i 2020 under ledelse av Leif Bertnes, Sverre Samuelsen og Trond Gunnar Rasmussen.

Prosjektet startet i 2015 da Oslo Elveforum fikk tilbud fra Bymiljøetaten/GjensidigeStiftelsen om 100 prosent finansiering av informasjonstavler ved Oslos elver. I første omgang ble det gitt økonomisk tilsagn til å sette opp fem tavler (tre ved Alna, én i Hovinbekken og én i Hoffselven).

Ny mulighet for finansiering kom i 2017 og 2018. Arbeidet fortsatte i 2019. I alt er 18 informasjonstavler finansiert:

Alna	5
Hoffselven	2
Hovinbekken	2
Ljanselva	2

Mærradalsbekken	1
Ellingsrudelva	1
Frognerelven	2
Akerselva	3

De tre tavlene ved Akerselva ble satt opp i 2019. Bymiljøetaten har i 2021 overtatt ansvaret for de tre tavlene langs Akerselva.

Friluftslivets uke

Friluftslivets uke i 2021 ble noe amputert pga. koronaepidemien.

- Den 5. september arrangerte Lysakervassdragets Venner en guidet vandring ned elva.
- Den 6. september arrangerte Alnaelvas Venner en guidet tur langs Alnaelva fra Grorud til Hølaløkka.
- Den 8. september arrangerte Miljøforeningen Akerselvas Venner en klassisk og guidet vandring nedover elva med frammøte ved Sagene kirke.
- Miljøforeningen Akerselvas Venner arrangert en ny guidet tur langs Akerselva den 10. september. Denne turen hadde pensjonister som målgruppe.
- Den 11. september arrangerte Frognevassdragets Venner en guidet vandring fra Gaustad til Frognerparken.
- Den 12. september arrangerte Miljøprosjekt Ljanselva en guidet vandring med tema natur og kultur. Turen gikk fra Ljabru Hovedgård/Hauketo til Sagstua/Skullerudkrysset.
- Den 12. september arrangerte Ellingsrudelvas Venner en guidet tur langs elva med tema natur og kultur.
- Den 12. september arrangerte Alnaelvas Venner en guidet sopptur i Svartdalen.
- Østensjøvannets Venner hadde flere arrangementer.

Oslo Elveforums økonomi

Oslo Elveforum hadde i 2021 inntekter på 190 000 gjennom den årlige bevilgningen fra Oslo kommune. Årsresultatet ble på vel 75 000.

SaFoVa

SaFoVa – Samarbeidsforum for vassdrag - ble opprettet i 2001 etter initiativ fra daværende byråd for miljø og samferdsel, Hilde Barstad. I OEs årsmelding for 2001 ble opprettelsen av SaFoVa kommentert slik:

«Mangt har vært til glede i året som gikk, ikke minst å oppleve at Samarbeidsforum for vassdrag i Oslo ble startet på initiativ fra byråd for miljø og samferdsel Hilde Barstad. Det skal være en tverrfaglig møteplass for informasjon og diskusjon om forvaltningen av elver, bekker, vann og dammer i byggesonen i Oslo. Her møter Oslo Elveforum representanter for kommunale etater og statlige forvaltningsorganer – under ledelse av byrådsavdelingen for miljø og samferdsel.»

Mandatet for SaFoVa ble vedtatt i 2002 og deretter revidert i 2019:

«Mandat for SaFoVa

Forumet skal være en møteplass mellom etater i Oslo kommune og interessesammenslutninger for informasjonsutveksling om den blågrønne strukturen og åpning av elver og bekker i Oslos byggesone. Forumet skal synliggjøre den blågrønne strukturens betydning for trivsel, biologisk mangfold, forebyggende klimatiltak og overvannshåndtering. Forumet skal bidra til utvikling av arbeidet med gjenåpning av elver og bekker i Oslo kommune.

Mål

Forumets mål er forankret i styringsdokumentet «Prinsipper for gjenåpning av bekker og elver i Oslo». Vi vil videreutvikle og styrke Oslos blågrønne struktur for å oppnå:

- god tilpasning til et endret klima
- bedre vannmiljø og styrket byøkologi
- økt mulighet for friluftsliv og bedre folkehelse

Forankring

Forumet i sin nåværende form ble nedsatt i 2001 av byråden for samferdsel og miljø i brev av 9. mai 2001

Oslo kommune etterstreber en åpen, sannferdig og relevant informasjon om sine prosjekter og ønsker en god dialog med berørte grupper. Mål (i prioritert rekkefølge):

- Ivareta informasjonsplikten som følger av bygge- og anleggsvirksomhet.
- Bygge omdømme og skape interesse for Oslo kommune.
- Sikre medvirkning fra berørte parter.

Sammensetning

Kommunen

Fra kommunen deltar representanter for MOS, VAV, PBE, EBY og BYM. Etatene møter med én representant hver, med unntak av etaten, som har sekretariatsfunksjon og kan stille med 2 representanter.

Interessesammenslutninger

Oslo Elveforum og Oslo og Omland Friluftsråd
Organisasjonene møter samlet med inntil fire representanter.
SaFoVa møtet behandler forespørsler om deltakelse fra evt. andre interessesammenslutninger.

Rammer og oppgave

Forumet møtes fast to ganger i året, og for øvrig ved behov.

Møtene gjennomføres ordinært innenfor en tidsramme på to timer.

Forumet skal være en arena for gjensidig utveksling av informasjon om åpning av bekker og elver og den blågrønne strukturen i Oslo kommune. Forumet skal bidra til utvikling av arbeidet med gjenåpning av elver og bekker og til å videreutvikle styringsdokumentet «Prinsipper for gjenåpning av bekker og elver i Oslo».

SaFoVa gjennomgår sitt arbeide og mandatet hvert 4. år og reviderer mandatet dersom det er behov for det.

Arbeidsform

Saksliste til møtene settes opp av sekretær for SaFoVa etter innspill fra medlemmene.

Innkalling med saksliste sendes til deltakere senest to uker før møtet.

Etatene er sekretariat for SaFoVa for ett år av gangen. Saksliste og referater skal være offentlig tilgjengelig. Forumet behandler ikke saker og fattet ikke vedtak.»

Erfaringene med SaFoVa er gode. Det ble gjennomført to møter i SaFoVa i 2021, hhv. 17. juni og 9. november 2021.

Bildet ble tatt på et møte i SaFoVa i 2019.

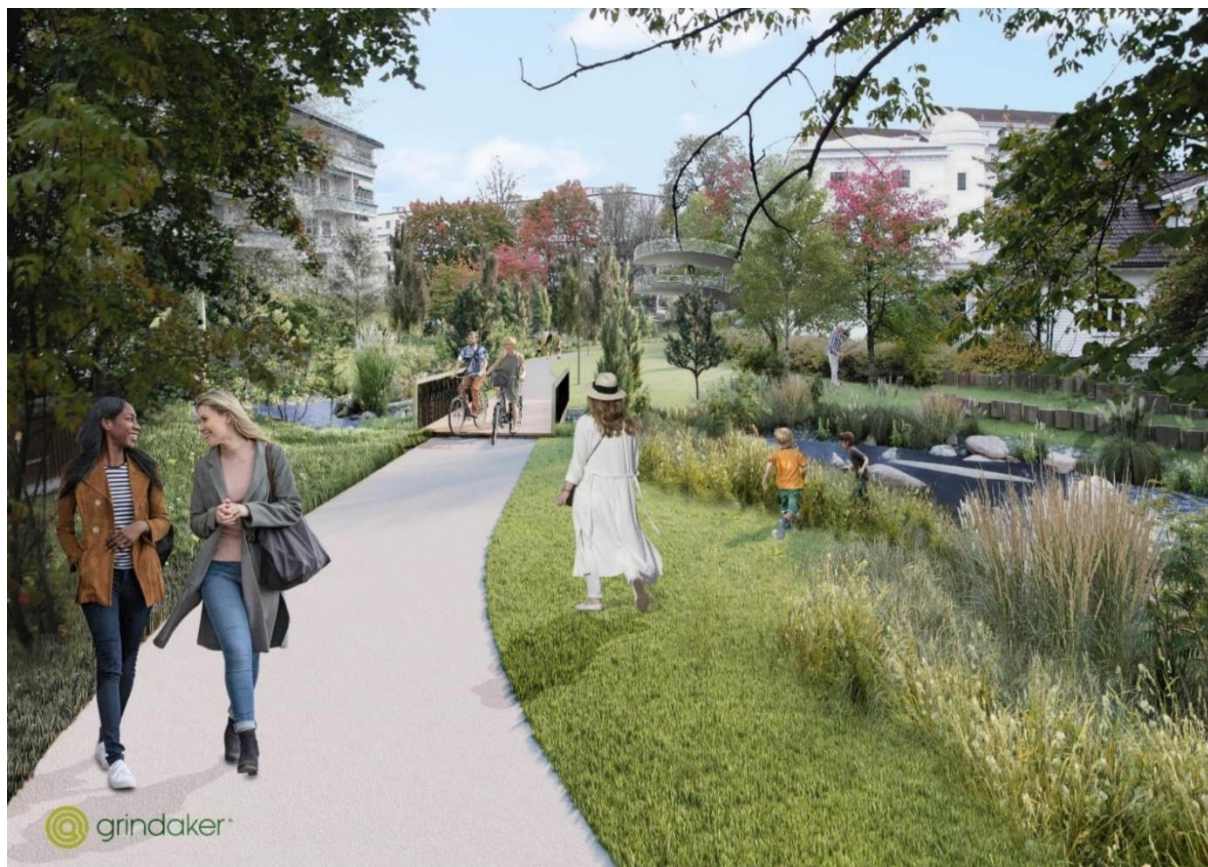
UTTALELSER OG HØRINGER

En prioritert oppgave for Oslo Elveforum er å uttale seg om alle plansaker som kan berøre elver og bekker – både åpne og lukkede. Foreningen har – alene eller i samarbeid med en av elvegruppene – avgitt vel 30 uttalelser i større og mindre plansaker og byggesaker i 2021. I tillegg har elvegrupper uttalt seg om enkelte andre plansaker og byggesaker. Dette er et svært ressurskrevende og viktig arbeid. Uttalelsene gjengitt nedenfor er gitt enten av Oslo Elveforum eller i samarbeid med en av elve- eller bekkegruppene.

- 20.01.21: Felt C6 og kostnadsbærende areal i Bjørvika – økonomiske konsekvenser og regneark.
- 24.01.21: Merknader til forslag til planprogram for kommuneplanens arealdel og innspill til oppstart av arbeidet med arealdelen.
- 31.01.21: Merknader til forslag til detaljregulering av felt C6 langs nordsiden av Bispegata/Bispeallmenningen i Oslo middelalderby.
- 07.02.21: Brev om plasseringen av Sentrum brannstasjon i Felt A2 i Festningsallmenningen.
Vedlegg: Historiske kaier, brygger, revier og bekkeløp ved feltene A1-A5 i Bjørvika.
- 10.02.21: Uttalelse om trappa ved Jerusalembua fra Akerselva til Gamle Sandakervei bør etableres.
- 12.02.21: Merknader til søknad 1 fra Nydalen Energi AS om utvidelse av konsesjonsområdet for fjernvarme i Nydalen.
- 21.02.21: Uttalelse om at kulverten for Follobanen er støpt for høyt i Middelalderparken - pålegg om retting.
- 21.02.21: Kulverthøyden for Follobanen i Klypen – etterlysning av pålegg om retting.
- 16.03.21: Uttalelse om KVV Schweigaards gate og Nylandsveien – avgrensning og utredningskonsepter.
- 20.03.21: Merknadsbrev om bru for anleggstrafikk og etablering av anleggsområde ved Lysaker stasjon.
- 24.03.21: Brev til BYM om veisalting med avrenning til elver og bekker.
- 31.03.21: Innspill til oppstart av arbeid med detaljreguleringsplan for Brenneriveien 5.
- 27.04.21: Bentsebrugata 13 F-J – klage på rammetillatelse av 6. april 2021.
- 18.04.21: Brev til BYU om oppfølging av Haakon Riekes' spørsmål om avbøtende tiltak etter at kulverten for Follobanen er støpt for høyt i Klypen.
- 18.05.21: Stamnettprosjektet – merknader ved offentlig ettersyn om Bjølsen og planområdet.
- 02.06.21: Uttalelse om nye Rikshospitalet på Gaustad.
- 09.06.21: Merknader til forslag til tiltaksliste for offentlige rom i Nydalen (TOR Nydalen).
- 28.06.21: Innspill til oppstart av detaljregulering for Frysjavaen 29.
- 08.07.21: Klage på rammetillatelse for sentrum brannstasjon i Festningsallmenningen.
Vedlegg: Historiske kaier, brygger, revier og bekkeløp ved feltene A1-A5 i Bjørvika.
- 11.07.21: Våghalsen 15-19 (Sagveien 24) – innspill til forhåndskonferanse og nytt boligbygg.
- 05.08.21: Merknader til forslag til utbyggingsavtale for Middelalderparken.
- 25.08.21: Uttalelse til «Kulturmiljø i den grønne byen».

- 17.09.21: Follobanen og opparbeidelse av terrenget i Klypen – merknader ved utvidet varsling.
- 03.10.21: Merknader til forslag til detaljregulering for Loallmenningen, Lohavn m.m.
- 20.10.21: Merknader ved begrenset høring av endret planforslag for Christian Krohgs gate 2
- 24.10.21: Merknader ved kunngjøring om utvidelse av planområdet for Nydalsveien 36 og 38.
- 25.10.21: Merknader til forslag til utbyggingsavtale for Sandakerveien 56.
- 25.10.21: Klage på rammetillatelse for Bentsebrugata 13 F-J – tilleggskommentarer.
- 31.10.21: Innspill til oppstart av planarbeid for Grønlikaia
- 17.11.21: Klage på PBE – Engebrets vei 1.
- 28.11.21: Innspill til oppstart av arbeid med detaljreguleringsplan for Vulkan 13 m.fl. Vedlegg: 12 ståsteder for fotoillustrasjoner av foreslått plangrep og byggehøyder.

GJENÅPNING AV ELVER OG BEKKER

Visualisering av en gjenåpnet Frognerelv

For å bevare og styrke Oslos blågrønne karakter må arbeidet med gjenåpning av elver og bekker være et premiss ved all byutvikling.

Lukking av elver og bekker skjøt fart på slutten av 1800-tallet, da Oslo fikk innlagt vann. Bekkeløpene ble brukt som avløp, og de stinket. Det ble løst ved å legge dem i rør. Samtidig var dette en enkel måte å få mer areal på. Denne praksisen holdt man på med helt opp til 1990-tallet, selv om bystyret allerede i 1971 enstemmig vedtok følgende: «Bystyret ber om at det ved fremtidige reguleringer tas sikte på mest mulig bevaring av byens gjenværende elver og bekker.»

På slutten av 1990-tallet snudde trenden. Samtidig ble Oslo Elveforum etablert som en pådriver for gjenåpning av elver og bekker. Arbeidet har båret frukter. I dag er det en politisk målsetting å gjenåpne flest mulig av Oslos lukkede bekke- og elvestrekninger for å kunne håndtere klimaendringene med mer og kraftigere regn, men også gjøre Oslo til en attraktiv, blågrønn by.

Viktig styringsdokument

Det kommunale styringsdokumentet «Prinsipper for gjenåpning av elver og bekker i Oslo» fra 2015 har vært et godt instrument i arbeidet for å realisere det politiske målet om å gjenåpne flest mulig av Oslos lukkede bekke- og elvestrekninger. En revidert versjon av dokumentet ble sendt ut på høring i slutten av 2021.

Oslo Elveforum mener at dokumentet bør behandles i bystyret etter en offentlig høring.

Tre gode grunner til gjenåpning

1. Klimatilpasning

Gjenåpning av elver og bekker er et viktig klimatiltak. Vi går mot våtere og villere vær. Monsterregnskyll kan overbelaste avløpsnettet og skape store ødeleggelser. Elver og bekker i kulverter og rør har begrenset kapasitet for å håndtere store vannmengder. Åpne vassdrag kan håndtere økte og mer intensive nedbørsmengder og forhindre oversvømmelser. Dette vil spare byen og dens innbyggere for store kostnader.

2. Bedre vannmiljø og styrket byøkologi

Gjenåpning må skje på en måte som er tilpasset den opprinnelige naturen i området. Så langt som mulig bør elver og bekker åpnes i sine historiske løp og med brede grøntsoner på begge sider. På denne måten kan elve- og bekkeåpninger bidra til bedret vannkvalitet og styrket byøkologi.

3. Flere friluftsmuligheter og bedre folkehelse

Gode og sammenhengende turveier er en forutsetning for at mange skal gå på tur. Men fortsatt mangler sammenhengende turveier langs flere av våre hovedvassdrag og de viktigste sidebekkene. Gjenåpning av lukkede elvestrekninger, opparbeidelse av sammenhengende turveier og gode grøntområder vil glede byens befolkning, gi flere friluftsmuligheter og bedre folkehelse.

Oslo Elveforums viktigste gjenåpningsforslag

Frognerelva kan bli en attraksjon

Oslo Elveforum ser på det kommunale planarbeidet med områderegulering for Skøyen som en historisk mulighet til å ta viktige grep med hensyn til bydelens blågrønne struktur. En gjenåpning av Frognerelvas nedre del gjør det mulig å etablere en turforbindelse mellom Frognerparken og Frognerkilen. For befolkningen og for turister og andre besøkende gir dette en mulighet for å kombinere kultur- og naturopplevelser.

Forslaget til områderegulering for Skøyen kom omtrent samtidig med et planforslag for Majorstuen knutepunkt. Nærmere halvparten av sporområdet ved T-banestasjonen er tenkt benyttet til park, med Frognerelva gjenåpnet over området.

Det er også presentert forslag om tunnel mellom Majorstua og Blindern T-banestasjon. Dette muliggjør en gjenåpning av elva også i Frøenområdet.

Med gjenåpninger på Skøyen, Majorstua og Frøen vil Frognerelva kunne bli en felles attraksjon og et viktig bindeledd mellom bydelene vest i Oslo. Vår visjon er en sammenhengende tursti langs et åpent vassdrag - fra Frognerkilen til Sognsvann.

Riv Galleri Oslo og Nylandsbrua og gi plass til Akerselva

Akerselva miljøpark er et av Oslos flotteste byrom og en populær turistattraksjon. Men elveparken skjemmes av at elva ligger i kulvert under Galleri Oslo og sporområdet på Oslo S.

Oslo Elveforum har ved flere anledninger tatt til orde for gjenåpning av Akerselva i forbindelse med ombyggingen av Oslo S-området og store prosjekter som ny bussterminal og KLPs planlagte høyhus i Biskop Gunnerus' gate 14 B; nå senest i arbeidet med konseptvalgutredningen for Schweigaards gate og Nylandsveien.

Nøkkelen til en god byutvikling i dette området er å rive Galleri Oslo, rive Nylandsveien fra Hausmanns bru til Dronning Eufemias gate og gjenåpne Akerselva fra Vaterlandsparken til nordsiden av sporområdet og fra sørsiden av sporområdet til Dronning Eufemias gate.

Hovinbekken må gjenåpnes over Økern

Til glede for lokalbefolkningen og mange turgåere er Hovinbekken gravd opp og får vise seg fram i Bjerkedalen, på Hasle, gjennom Ensjøbyen, og nå også på Jordal. Alle hjerter gleder seg.

Men i ca. en kilometers lengde, fra Risløkka i nord til Tennisdammene på Hasle i sør ligger Hovinbekken stadig skjult i dypet. Dagens kulvert krysser både T-banelinjer, ytre ringvei og annen infrastruktur. Mange har vært tvilende til at en gjenåpning er mulig. Men noe er på gang. Økern er på vei mot noe nytt. En helt ny bydel, Hovinbyen, er under planlegging. Dette åpner nye muligheter også for gjenåpningen av Hovinbekken.

Oslo kommune bestilte i 2020 en rapport om mulig gjenåpning av Hovinbekken fra Risløkka og helt ned til Tennisdammen på Hasle. Av tre ulike alternativer anbefaler rapporten alternativet «Økern blå», med gjenåpning av både Hovinbekken og Refstadbekken gjennom Økern sentrum:

«Fra Risløkkveien i nord føres bekken i åpen trasé nordvest mot Økernveien og ledes med en dykket løsning over tunnelen for Østre Aker vei / under Økernveien og videre mot dagens Økern senter. Bekken føres sørover under Alnabanen frem til Selmadammen. Felles trasé under Ring 3 mot Tennisdammen.»

Dette vil gi en «vannlinje» med tilhørende turveisystem over Økernområdet, og binde dette området sammen med Bjerkedalen i nord og Ensjø og Jordal i sør. Med bedre merking og informasjon kan turveien langs Hovinbekken bli sammenhengende. Og den vil bli en attraktiv mulighet for byens turgåere med mange naturopplevelser i et urbant bybilde.

Gjenåpning av Hovinbekken over Klosterenga og ut til strandlinja år 1300

Av Oslos ti hovedvassdrag har Hovinbekken lenge vært det vassdraget som har vært mest lukket. Men det er sterke føringer i overordnede kommunale planer om å gjenåpne Hovinvassdraget.

Hovinbekken er gjenåpnet fra Hasle, over Ensjø og Jordal park. Gjenåpningen har vært svært vellykket. Byplanleggere fra mange land kommer til Oslo for å beundre en urban bekk.

I 2021 starter arbeidet med å gjenåpne Hovinbekken også over Klosterenga. Samtidig skal kunstner Bård Breiviks skulpturpark endelig fullføres. Klosterenga park vil gi bydel Gamle Oslo et rekreasjonsområde av høy kvalitet, med gjenåpnet bekk, ny turvei, flere møteplasser og bedre belysning.

Byen under Eikaberg var en by omgitt av vann, avgrenset av Bjørvika mot vest, Alna mot sørøst og Hovinbekken mot nord. Etter Oslo Elveforums vurdering er det svært viktig at

Hovinbekken gjenåpnes i sin historiske trasé også fra Klosterenga videre ut til strandlinja i år 1300 for å gjenskape Oslos middelalderby på en best mulig måte. For Hovinbekkens del vil det si ut til Schweigaards gate 41-49 hvor det bør etableres et lite vannspeil ved bekkeoset.

Alna må gjenåpnes fra Kværnerbyen til vannspeilet

Alna renner gjennom Norges tettest befolkede område, Groruddalen. Det meste av Alna renner åpent. Men den nedre delen av elva, fra Enebakkveien ved Kværnerbyen, ble lagt i kulvert og tunnel i 1922. Kulverten går i dag ut i Oslofjorden øst for Hovedøya (Kongshavn).

Oslo Elveforum mener at Alna bør gjenåpnes fra Kværnerbyen til vannspeilet i Middelalderparken. Dette vil ikke bare gi mulighet for en sammenhengende turvei langs hele elvas lengde, men bedre vannkvaliteten både i elva og i vannspeilet. Og med fisketrapp opp til vannspeilet kan fisken igjen vandre opp elva.

Gjenåpning av Torshovbekken

Byens ti hovedvassdrag har mange sidebekker. Den av sidebekkene som kanskje er aller viktigst å gjenåpne, er Torshovbekken. Bekken er i dag lukket i byggesonen, på den 5 km lange strekningen fra Grefsenåsen til bekken renner ut i Akerselva ved Nybrua. Det aller meste av bekken kan gjenåpnes gjennom friområder og store parkområder som Muselunden, Torshovdalen og Sofienbergparken.

De manglende bitene i turveisystemet langs dagens lukkede bekk er lett å få på plass, slik at turveien blir sammenhengende fra friområdet nordvest for Tonsen kirke til Sofienberggata på sørsiden av Sofienbergparken. Gjenåpning av Torshovbekken må settes på den politiske dagsorden.

Andre gjenåpningsprosjekter

Oslo Elveforum har i merknader til Oslo kommunes gjenåpningsprogram påpekt at flere gjenåpningsprosjekter bør realiseres. Dette gjelder blant annet Mærradalsbekkens utløp i fjorden (under E18). Åpning av Hoffseterbekken mellom Jarbakken og Stasjonsveien er et annet prosjekt som bør realiseres.

BLÅ LISTE

Det som kalles Blå liste, er et kart som viser Oslos historiske elver og bekker. Listen ble laget på initiativ fra Oslo Elveforum i 2004. Oslo Elveforum – med alle sine lokale, frivillige «elvevoktere» – besitter en lokal bekke- og elvekompetanse som er til nytte for kommunen.

Arbeidet med å forbedre og revidere Blå liste-kartet ble startet i 2016. Oslo Elveforums ambisjon har vært at vi i samarbeid med VAV i første omgang skulle få lagt inn korrekte traseer for alle vassdragene innenfor bygrensen etter byutvidelsen i 1859, basert på Næsers kart fra 1860 og tidligere kart. Men så langt er kun traséene for Alna, Hovinbekken, Torshovbekken og Akersbekken oppdatert.

BYGGEFRITT BELTE LANGS VASSDRAG

Det har vært strid om fortolkningen og praktiseringen av retningslinjen i § 13.3 i Kommuneplan 2015: Innenfor en sone på minimum 20 meter fra vannkant for hovedløp og minimum 12 meter fra vannkant for sideløp bør det ikke oppføres ny bebyggelse, nye anlegg eller gjøres vesentlige terrenginngrep.

Den rødgrønne byrådserklæringen som ble lagt fram etter valget i 2019, gir håp om et strengere regime. Løftet om å «Ikke tillate nye bygg i de byggefrie beltene på 20 meter langs hovedvassdrag og 12 meter langs sidevassdrag» er et stort framskritt sammenliknet med de vage bestemmelsene som vi i dag har i kommuneplanens juridiske del. Men som med alle andre politiske erklæringer og målsettinger er det hverdagens praksis som avgjør.

Under henvisning til lov om vassdrag og grunnvann (vannressursloven) har Oslo Elveforum fremholdt at det byggefrie beltet mot vassdrag skal regnes fra vannkanten ved tiårsflommen.

Oslo Elveforum ønsker at vannkanten på kommunens kart bringes i samsvar med vannressursloven. Vi har fremholdt at tilbygg og påbygg til eksisterende bebyggelse er å anse som «ny bebyggelse» (jf. §13.3), ikke som gammel bebyggelse, og at utvendig heis, trapp, svalgang, balkong, veranda o.l. i denne forbindelse er å anse som tilbygg. Vi har lagt til grunn at tiltak som er i strid med §13.3 behandles som plansak, ikke som byggesak.

Etter Oslo Elveforums vurdering bør kommuneplanens juridiske del endres slik at «bør-regelen» erstattes av en «skal-regel». Retningslinjen bør erstattes av en bestemmelse.

BLÅGRØNN HOVEDSTAD MED BARN OG UNGE

Oslos blågrønne struktur er viktig for trivsel og glede i nærmiljøet. Oslo Elveforum ønsker å inspirere flest mulig barn, unge og voksne til å engasjere seg i et «lokalt eierskap» gjennom elveadopsjon og ved å tilegne seg kunnskaper om elvenes betydning.

«Med barn og unge langs Osloelvene» har vært Oslo Elveforums sentrale motto i arbeidet rettet mot barn og unge i skole og barnehage siden 2001. Sagstua ved Ljanselva er flittig brukt som samlingssted for barn, unge og ulike voksengrupper.

Oslo Elveforum har et svært godt samarbeid med Rusken, ikke minst i forbindelse med at skoler adopterer elver og bekker. Skoler som adopterer, vil verne vassdraget ved å oppleve og bli kjent med natur- og kulturverdiene, ta hensyn til planter, dyr og kulturminner og melde

fra om ulovlig forurensing og holde vann og strandkanter fri for søppel. Årlig samarbeider Miljøforeningen Akerselvas Venner med Rusken om ryddeaksjoner langs Akerselva.

Levende Vassdrag

Arbeidet med Levende Vassdrag startet i 2011 som et samarbeid mellom Oslo Elveforum (OE) og Oslofjordens Friluftsråd (OF). Senere har også Bærum Elveforum (BE) tilsluttet seg samarbeidet.

På nettsiden www.levendevassdrag.no finner man informasjon om elvene, undervisningsopplegg knyttet til feltundersøkelser, forskningsoppgaver og elveadopsjon. Vi anser det som viktig å stimulere skolene til å bruke materialet.

Fuglekassesnekring ved Ljanselva

Framtida til adopsjonsprogrammet

Skoleadopsjon har vært en viktig del av prosjektet Levende Vassdrag. Fra 2008 har Oslo Elveforum bidratt til 58 skoleadopsjoner. På grunn av lærerskifter er det svært krevende å følge opp skoleadopsjonene. Noen få av de 58 skolene er aktive i dag. En del av skolene bidrar under «Elve-Rusken» hver vår.

Bevisstheten om hva skolene har lovet ved å motta adopsjonsbrev underskrevet av Oslos ordfører, må vekkes og føre til handling og vassdragsrelatert undervisning (ref. nettsiden levendevassdrag.no). Trine Johnsen har vært hovedansvarlig for skoleadopsjonsarbeidet og har gjort en formidabel innsats. Hun ble pensjonert i april 2017. I en overgangsperiode har hun påtatt seg følgende oppgaver:

- Være en kontaktperson for skolene og svare på spørsmål. Dog ikke oppsøkende virksomhet.
- Bistå når det skal avholdes kurs for elever og lærere.

ÅRSMELDINGER FRA ELVEGRUPPENE

LYSAKERELVA

Demningen ved Bogstadvannet. Foto: John Tibballs.

I pandemiens andre år høstet Lysakervassdragets venner av innsatsen fra tidligere år. I kommunene fikk skjøtselsbehov i Lysakerelvas kantsoner etterlengtet oppmerksomhet.

Samarbeidet med kommunene ble adskillig bedre. Dugnader ble avtalt med Bærum kommune for å utbedre og oppgradere turstien. En dugnadsgjeng på seks utførte til sammen 110 dugnadstimer.

Bymiljøetaten i Oslo varslet at et 13-punktsoppdrag for utbedringer langs turveien A1 var avtalt med kommunens entreprenør. De 13 punktene kom fra en liste over kritiske behov som LvV utarbeidet sammen med kommunen i 2019.

Et nytt opptrykk på 200 eks. av heftet *Lysakerelva* er nesten utsolgt. På initiativ fra Bærum Elveforum og med støtte fra Oslo Elveforum samt tre sponsorer er LvV med på å lage en kartbrosjyre for Lysakerelva i serien *Opplevelser langs ...* LvVs og OEs pengebidrag var henholdsvis kr 20 000 og kroner 30 000.

Fiske

I juli planla det nystartete *Lysakerelvas fiskerlag* en «lokkeflom» med et brått slipp av vann fra Bogstadvannet. Da LvV fikk høre om planen gikk LvV til den lokale nettavisen for å få advart mot bading i elva. Tidligere, hadde et lignende slipp gitt en 50 cm flombølge på populære badesteder. Dette ble til heftig avisstoff i agurktiden. Fiskerlaget har også søkt Statsforvalteren om å sette ut gytemodne laks ovenfor den 13 meter høye Fåbrofossen. LvV sendte inn en merknad som viste til at Jarfossen ikke hindrer fisk å vandre helt til Røafossen, noe som vil endre tre nye kilometer av Lysakerelva fra ei elv med fri fiske til ei elv med regulert anadromfiske.

Friluftslivets uke

For Friluftslivets uke, i et samarbeid med Røa vel, ledet LvV en tur fra Svingen bru til Osdammen ved Bogstadvannet og tilbake på den andre siden av Lysakerelva. Temaet var geologien og hvordan den bestemte hvor vannkraft kunne utnyttes. De over førte oppmøtte berømte turopplegget for sin innføring i hvor viktig istiden var for både terrenget vi går i i dag, og hvor sager, møller og jernverk ble anlagt.

Planforslag

I desember ble Mustad Eiendoms planforslag for «transformasjonen» av Lilleaker/Lysaker levert Plan- og bygningsetaten. På grunnlag av offentliggjort dokumenter hadde LvV levert en merknad om kvaliteten til data benyttet for flomberegningene. Dette blir viktig for de videre bestrebelsene for å gi elvemiljøet bedre kår. Det samme vil også utfallet av spørsmålet om kommunalt eierskap til fellesarealene ettersom den som eier kantsonen får «eierskap» til vannstrengen.

Medlemstall

LvVs webside (lvv.no/Dagens.htm) med daglige registreringer av vannføringen brukes fremdeles av offentlige etater, men det ble avdekket et betydelig sprik mellom LvVs og kommunens publiserte data, noe som må avklares. Årsdatasettet ble levert som tidligere til NVE.

Medlemsbladet *Fóðnytt* ble utgitt med fire utgaver. På Facebook har gruppa, *Lysakervassdragets venner* over 700 medlemmer. Notiser om hendelser langs Lysakerelva trekker mest oppmerksomhet.

Medlemstallet holdt seg bra uten en særskilt rekrutteringsinnsats. Årsmøtet ble gjennomført raskt og effektivt via TEAMS. Styret ble forsterket med tre nye medlemmer. Ved årsskiftet var det 77 betalende medlemmer.

MÆRRADALSBEKKEN

Mærradalsbekken. Foto: Ida Fossum Tønnessen

Mærradalsbekken

Bekken har sine øverste kilder i Voksenåsbekken. Den renner dels åpen, dels lukket i villahager ned gjennom bratt lendet vest i Holmenkollåsen og Voksenlia mot det århundregamle jordbrukslandet til Voksen gård. I det fine edelskogområdet ved Bogstad camping kommer Voksenbekken inn fra Ankerveien. En hyggelig turvei følger bekkeløpet videre sørover til Hovseter, der bekken forsvinner i en rist og er lukket ca. 800 meter videre. Historisk BLÅ LISTE viser at det her også kommer to lukkede side bekker fra øst, Grinibekken og Jarbakkbekken, som kan bli vurdert for gjenåpning.

Organisasjon: Vi er en arbeidsgruppe med nært samarbeid med Røa vel. Vi har således ikke medlemslister eller egen økonomi.

Aktiviteter

Kontakten skjer mellom oss på SMS, Facebook, og telefon. Som nevnt foran, samarbeider vi for den øvre delen fra Sørkedalsveien til Ankerveien med Røa vel.

Framover – utfordringer, visjoner og muligheter. Gjenåpning av bekken gjennom Hovseterområdet

I Hovseterdalen lå seteren til Hoff (Hov) gård og flere husmannsplasser inntil utbyggingen av Hovseters boligblokker i 1970-årene. Bekken ble da lukket med utgravde masser derfra, og omgjort til et grønt friareal med ball løkker og skibakker og en god turvei. Bekken renner fortsatt like under grønnsværet, og Mærradals-gruppen i Oslo Elveforum ønsker å få gjenåpnet hele eller deler av bekkeløpet gjennom Hovseterdalen.

Den øvre del av turveien fra Ankerveien og ned til Røahagan ...

går gjennom et område som er regulert til gravlunds formål. Røa Vel og Oslo Elveforum har i flere år arbeidet med ulike vedlikeholdsoppgaver for den mye brukte turveien fra øverst ved Røahagan, der bekken går åpen, og opp til Bogstad Camping. Denne turveien er ikke regulert som offentlig friområde/turvei, likefullt er det denne turveien folk bruker. Reguleringsarbeidet er nå satt i gang, slik at ansvaret for og vedlikehold av denne strekningen, regulert som turvei, friområde, overføres til Bymiljøetaten som resten av Mærradalsbekken. Reguleringsplan Røahagan – Ankerveien fra gravlundsformål til friområde- turvei vil være ferdigstilt tidligst høsten 2022. Det har vært utført store gravearbeider for utbedring av vannledninger fra Arnebråttveien og ned til Røahagan, og et stykke videre opp mot Ankerveien. Her har man brukt turveien et stykke oppover som anleggsvei, og kjørt denne i stykker. Den er ikke satt tilfredsstillende i stand, noe vi og Røa vel har reagert kraftig på. Dette er 2 ganger tatt opp i SaFoVa, og protokollering fra møtet 17/6 står der at denne vil bli satt i stand etter hekkesesongen 2022. Vi følger med.

Forventet fremdrift for prosjektet om gjenåpning av Mærradalsbekken gjennom Hovseterdalen

Dette har vært en langsom prosess hvor konseptvalgutredningen ble sendt til uttalelse med anbefalt konklusjon om åpning av bekk høsten 2015. Oslo Elveforum har støttet dette i vår uttalelse. Det har vært og er stor motstand lokalt, og denne aksjonsgruppen sendte et innbyggerforslag direkte til Oslo Bystyret. Dette ble behandlet i Miljø og samferdselskomiteen, som mot 1 stemme stemte for åpning av bekk. Dette ble fulgt opp av bystyret.

Bystyret vedtok høsten 2018 å åpne Mærradalsbekken gjennom Hovseterområdet, og at dette skulle skje i nært samarbeid med beboere i området. Dette ble vedtatt av et bredt flertall i bystyret mot 4 stemmer.

Dette er nå endret. I forbindelse med budsjettbehandlingen for 2022 skjedde følgende: Samferdsels og miljøutvalget har behandlet: endring av bystyrevedtak om Åpning av Mærradalsbekken. Bakgrunnen er notat fra byråden 45/2021 hvor byråden skriver: I lys av de store kostnads økningene og det sterke lokale ønske om å bevare Hovseterdalen som den er i dag, mener disse medlemmene at det er riktig å prioritere andre bekkåpninger i byen. Disse medlemmer H, A, MDG, SV og F støtter derfor byrådets vurdering i denne saken. Vedtak: Bystyrevedtak om åpning av Mærradalsbekken vedtakspunkt 1 oppheves.

Oslo Elveforum sendte i sakens anledning brev til utvalget hvor vi ba om at man la frem et nedskalert parkprosjekt når man skal sette parken i stand etter graving som viser åpen bekk.

Bystyret har behandlet saken og vedtatt: Bystyrevedtak om åpning av Mærradalsbekken vedtakspunkt 1 oppheves.

Med den støtten et bredt flertall har gitt sin tilslutning til byrådens notat, ønsker bystyret ikke å åpne bekken når man nå skal legge om ledningsnett. Oslo Elveforum synes dette er trist, men tar vedtaket til etterretning.

Partiet fra Sørkedalsveien til Ullernchausséen ...

følges nøye med av arbeidsgruppen.

Den nederste delen ...

går stort sett gjennom private hager, bortsett fra området Bekkefare. Her har Bymiljøetaten fått vernet området, og vil opparbeide en enkel tursti i området. Denne reguleringsplanen ble sluttbehandlet av bystyret høsten 2019.

Vannbehandlings anlegg i Husebyåsen

Her må det stilles strenge miljøkrav ved utbygging av vannbehandlingsanlegget slik at ikke miljøgifter og boreslam renner ut i elven. Gruppen har avgitt uttalelse om dette, og har i vår uttalelse fra 2019 gitt klar beskjed om null utslipp av miljøgifter og boreslam ut i elven. Det må bli slutt på å se på vassdrag som transport årer for utslipp. Gruppen følger med på det praktiske arbeidet i marken for å sjekke at miljøkrav følges opp. Det kan ikke observeres at anlegget har medført skader på bekken.

Utbygging på Radiumhospitalet

Her må stilles strenge miljøkrav slik at ikke verne verdige naturmiljøer ødelegges. Hele området fra Sørkedalsveien og ned til ring 3 er et spesielt verneområde. Vi må følge opp de strenge miljøkrav slik at ikke verneverdige naturmiljøer ødelegges.

Andre utfordringer det må jobbes med

Turvei langs Bekkefare opparbeides.

Med reguleringsplanen for Bekkefare, som ble vedtatt av bystyret høsten 2019, og opparbeidelse av tursti langs elven, får man en forlengelse av turveidraget langs Mærradalsbekken.

Skilting er en viktig del langs hele vassdraget.

HOFFSELVEN

Dronningfossen, Foto: Gerd H. Lindeberg

Foreningen i tall

Året 2021 bød på utfordringer med hensyn til pandemien, men vi har holdt på som best vi kan.. Vi har bl.a. holdt tre styremøter siden forrige årsmøte 29.april, arrangert fire elvevandringar, kommentert 5 planer, vedlikeholdt stien langs Hoffselven og holdt møter med Bymiljøetaten. Foreningen har 45 betalende medlemmer og 600 Facebook-venner. FB-siden er holdt rimelig ajour og suppleres med nytt stoff etter hvert. (Den er for øvrig ivrig brukt av fuglevenner). Det økonomiske resultatet var positivt med et overskudd på kr 262, årets omsetning var på kr 7.957. Vi har fortsatt kr 90.632 i egenkapital.

Holmendammen

Holmendamms venner har oppnådd at Vann- og avløpsetaten fikk reparert demningen, og at Bymiljøetaten mudret Holmendammen, begge deler takket være lang innsats fra Bjørn Wangen, som fikk Vestre Akers miljøpris for jobben.

Ellevandringer

- 5.mai arrangerte vi en vårvandring langs Makrellbekken fra Holmen stasjon og nedover. Ca. 15 deltok
- 9.september arrangerte vi en ny vandring langs hoved-vassdraget fra Midtstuen stasjon med Knut Bryn som meget kompetent guide. Han er leder i Ullern, Røa og Bygdøy historielag og hadde forberedt seg godt. Han ga oss en rekke inspirerende informasjon om strøket vi gikk gjennom. 27 personer startet.
- 18.september gjennomførte vi en utvidet styretur fra Midtstuen T-banestasjon via Frønsvollen til Frognersetereen. 5 deltok.
- 7.november arrangerte vi en mindre ellevandring langs Hovinbekken fra Økern T-banestasjon til Klosterenga. Oslo Elveforums nestleder Sidsel Andersen var guide. Her er det mye nytt å se og mere kommer senere når alt er ferdig. 10 personer deltok, midt i pandemien.

Frivilligdagen

- 26. september deltok vi i Ullern bydels frivilligdag ved Frivillig-hytta. Det var mye folk og stor stemning. Vi hadde stand, snakket med folk, inviterte til ellevandringer og delte ut brosjyrer

Vedlikehold av stien langs Hoffselven

- Stien er lagt om litt forbi byggegropen for Hoff skole (Amalienborg skole). Stien går nå på vestsiden mellom Hovfaret 13 og trikkesløyfen. Det har vært nødvendig å forsterke elvekanten så ikke folk faller i elven.
- Vi har igangsatt en oppdatering av listen over eiendomsforhold langs turveitraseen, som forberedelse til merking.

Møte med Bymiljøetaten

- Vi har fortsatt problem med traseen for turveien langs Holmenbekken mellom Smestaddammen og Bjørnebodammen. En ulovlig oppsatt støyskjerm hindrer adgang til friområdet langs Holmenbekken. Bymiljøetaten skal ordne opp, men vil ikke prioritere oppdraget. Vi har tatt det opp flere ganger med etaten, senest 29.oktober, foreløpig uten resultat.

Reguleringsplaner

Vi har:

- Kommentert områdereguleringsplanen for Skøyen, sammen med Skøyen miljøforum, og uttrykt bekymring for både totaliteten og for enkeltstående områder, som f.eks: Skolen og boligområdet nær opp til elven mellom Hovfaret 13 og trikkesløyfen
- Kommentert planene for Engebrets vei 1

I begge tilfeller går kommentaren ut på at 20-metersgrensen må overholdes. Denne grensen er viktig for alle gruppene i Oslo Elveforum og forsterkes av Byråderklæringen

- Kommentert planene for vannbehandlingsanlegget på Huseby, for å sikre at ikke Makrellbekken blir forurensset av borevann.

- Vi har gitt innspill til:

- Visjon for Oslo Elveforum
- Bymiljømeldingen

Frivillighet og samarbeid

- Hoffselvens venner er med på innslag i film om Elvevandring i regi av et prosjekt «Aldersvennlig by». Filmen viser Mari Bilben fra Bydel Ullern og Gerd Lindeberg fra Hoffselvens venner.

- FSU (Friluftslivets samarbeidsutvalg) er et initiativ satt i gang fra sentralt hold i Oslo kommune ved hjelp av Oslo og Omland friluftsråd. Utvalgene skal koordinere de frivillige organisasjonene innbyrdes i hver bydel. Hittil har det ikke fungert, annet enn i Bjerke bydel. Utvalgene i Ullern og Vestre Aker hadde møter henholdsvis 13. og 10. september, der Hoffselvens venner deltok. Pandemien begrenset videre møter.

Styret i Hoffselvens venner i 2021

Eivind Bødtker (leder)

Gerd Lindeberg (Representant til Oslo Elveforum)

Hans Fredrik Horn

Egil Baanrud

Mette Sjølie

Bjørn Wangen

Olav Orud

Ellen Stangnes

- Tine Faltin (Varamedlem)

- Monica Syrdal (Rådgiver
reguleringer)

- Julie Marianne Løddesøl (Rådgiver
elvevandring)

FROGNERVASSDRAGET

Frognerelva. Foto: Kari Dogger.

..Organisasjon

Elvegruppen Frognervassdragets venner (FVV) møtes jevnlig og diskuterer løpende saker og andre aktuelle oppgaver i vårt geografiske område. Aktive medlemmer har vært Kari Dogger (leder), Øyvind Fjeld (økonomisk ansvarlig), Eirik Archer og Unni Eriksen. Arbeidsgruppen har holdt 5 møter i 2021. FVV har få betalende medlemmer, men kan holde kontakt med lokale elvevenner via Facebook. Frognervassdragets venner er registrert som egen juridisk enhet.

Økonomi

FVV hadde i 2021 et regnskapsført sluttresultat på kr 1 573,35, fordelt på kontingenter (kr 500,00), salg av elvehefter (kr 823,35) og salg av utstyr (kr 250,00). Ingen registrerte kostnader.

Aktivitet

Frognervassdragets venner har gjennom året avgitt uttalelser i flere større reguleringssaker:

Gjenåpning av nedre del av Frognerelva

FVV har sendt uttalelse til PBE til saken «Begrenset høring av endringer i forslag til Områderegulering Skøyen» i februar. Nedre del av Frognerelven som ligger i bydel Frogner er tatt ut av planen. Vi påpeker at åpning av elven bør sees på i helhet og at elven bør ligge nær turvei på hele strekket. Da får vi turvei og elv fra Havnepromenaden til Frognerdammene.

Nye Rikshospitalet på Gaustad

Planen medfører bl.a. svært store og høye bygningsvolum, støyproblemer og uheldig innvirkning på naturomgivelsene og Sognsvannselven. FVV påpeker bl.a. at bygge- og anleggsvirksomhet innenfor bekkens 20 meters kantsone kan virke negativt inn på livet i og langs bekken med stor fare for forurensning i bekken og vassdraget videre sydover.

NRK-tomten Marienlyst

En bekk «Majorstubekken» krysset tidligere over planområdet. BYM og VAV har anbefalt bekkeåpning. Norconsult har undersøkt forholdene lokalt. Pga. liten årssikker vannføring foreslår de å anlegge et åpent fuktdrag, en vadi, som kan ta i mot og håndtere overvann i forbindelse med nedbørshendelser. FVV støtter forslaget.

Majorstuen knutepunkt og sporområde

Valg av ett- eller toplansløsning for Majorstuen stasjon er sentralt i saken. FVV og bydel Frogner går for toplansalternativet med park på det tidligere sporområdet og med gjenåpnet Frognerelv fra Slemdalsveien og videre sydover.

Rulleskiløype ved Sognsvann

Forslagsstiller er BYM og idrettslagene Lyn, Koll og Olympiatoppen. Det planlegges en 4 / 6 m bred og 3-4 km lang asfaltert rulleskibane syd for Sognsvann langs vestbredden av Sognsvannsbekken og Gaustadjordet. FVV påpeker at man må holde en 20 m anleggsfri sone langs bekken og verne den for masseutglidning o.a. forurensning i anleggsfasen og ved senere bruk. FVV anbefaler også at det utarbeides en miljøplan for bekken.

Aktivitet ellers

Elvelangs i fakkellys

(fra Nedre Frognerdam og ned Frognerbekkdalen) ble gjennomført 20. oktober i samarbeid med Uranienborg skole. Det var meget stor deltagelse av elever med ulike opptrinn og presentasjoner. Mange pårørende og andre fremmøtte gikk turen langs elven.

Ellevandring fra Gaustad til Majorstuen i september

Øvrige saker

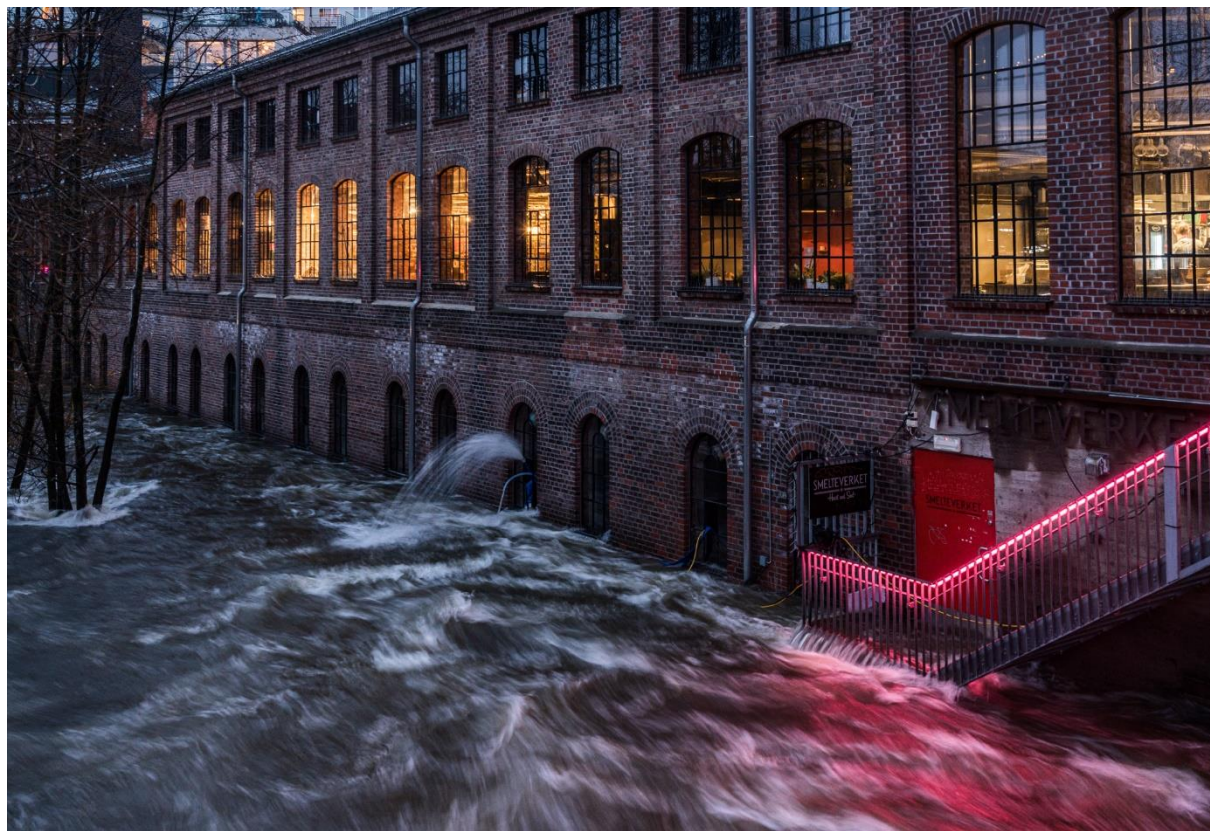
*FVV har hatt kontakt med kommunale etater ang. oljesøl i Frognerkilen i juni

*Henvendelse fra Ris Vel ang. utbedring av stien langs Vinderenfossen

*Holder oss orientert om sak: Oppføring av midlertidig brakkerigg i Drammensveien 118

*Deltagelse (v/ FVV's leder) i rådgivende gruppe om seniorressurser i bydel Frogner i høst

AKERSELVA

Akerselva ved Vulkan. Foto: Erik Østlyngen

Organisasjon

Miljøforeningen Akerselvas Venner (MAV) er en medlemsforening med 191 betalende medlemmer i 2021, derav 177 enkeltmedlemmer og 14 borettslag, sameier o.a.

Årsmøte

På grunn av koronasituasjonen ble MAVs årsmøte først avholdt 20. september 2021. Etter den formelle delen av årsmøtet viste Kjersti Botnedal egne foto fra livet i fabrikkene til Lilleborg (1980 og 1997), Bjølsen Valsemølle (1990 og 2020) og Christiania Spigerverk (1988).

Etter årsmøtet fikk styret følgende sammensetning: Are Eriksen (leder), Kristine Sagabraaten (nestleder), Kåre Ivar Gauksrud (sekretær), Per Østvold (styremedlem), Kjersti Hovden (styremedlem), Kjersti Botnedal (styremedlem), Gard Espeland (1. vara) og Erik Østlyngen (kasserer og 2. vara). Klaus Bryn er årsmøteoppnevnt revisor.

Grunnet koronaen ble det ikke avholdt ordinære styremøter i månedene januar–mai 2021, men det ble avholdt fem styremøter senere på året. Mesteparten av styrearbeidet har foregått via e-post utenom møtene, spesielt arbeidet med plansaker.

Aktiviteter

I 2021 har MAV skrevet brev og avgitt uttalelser om tiltaksliste for offentlige rom i Nydalen (TOR Nydalen), ny vannforsyning Oslo (stamnettprosjektet), konsesjonsområde for

fjernvarme i Nydalen, Frysjaveien 29 (Finerfabrikken), Nydalsveien 36–38, Jerusalemtrappa, Sandakerveien 56, Bentsebrugata 13 F-J, Våghalsen 15–19 (Sagveien 24), Vulkan 13 mfl., Brenneriveien 5, Christian Krohgs gate 2 og KVV Nylandsveien og Schweigaards gate. I noen av sakene har vi avgitt uttalelser på flere stadier i prosessen. Vi har også skrevet brev til Statsforvalteren og byrådet og hatt møter med bystyrepolitikere og utbyggere om sakene.

Til vår glede anbefalte byrådet i november bystyret å forkaste Avantors og PBEs planalternativ for Nydalsveien 32 B, dvs. å stemme imot forslaget om å plassere tre boligårn oppå den verneverdige Redskapsfabrikken, noe som ville ha ødelagt sideskipene og totalt endret bygningens arkitektoniske uttrykk. Dette har vært noe Oslo Elveforum, MAV og antikvariske myndigheter lenge har arbeidet for å unngå. Dessverre vant MAV ikke fram hos Statsforvalteren med klagen på rammetillatelsen for boligprosjektet i Bentsebrugata 13 F-J. Her privatiseres det offentlig regulerte friområdet langs elvebredden, men prosjektet er i det minste blitt litt bedre enn vi tidligere fryktet at det skulle bli.

MAV hadde 22. januar en befaring sammen med Bymiljøetaten av turveitrasé langs Akerselva ved Kjelsåsveien 160 og 162 (Stillatorget), holdt 2. mars innledningen «Riving av Nylandsveien – gjenåpning av Akerselva» på heldagsseminar i regi av bystyrets samferdsels- og miljøutvalg, deltok 16. juni på plastrusken i Akerselva fra Nedre Foss, arrangerte guidete turer langs Akerselva 8. september (fra Sagene kirke) og 10. september (fra Maridalsoset) i Friluftslivets uke, og stod for den offisielle åpningen av kunstverket «Inmeridiem» av den columbiansk-norske kunstneren Pedro Gómez-Egaña på Deichman Bjørvika 22. september.

Informasjonsarbeid

MAV har egen nettside, www.akerselvasvenner.no, men bruker også facebook og twitter i informasjonsarbeidet og følger opp medlemmene med elektroniske nyhetsbrev. MAV har i 2021 opprettet både mediegruppe og arrangementskomite, med sikte på mer utadrettet virksomhet i 2022.

Økonomi

MAVs drift er i det alt vesentlige basert på medlemskontingent, gaver fra medlemmer og grasrotmidler fra Norsk Tipping. I 2021 hadde MAV kr 31 344 i inntekter og kr 13 085 i utgifter, dvs. et overskudd på kr 18 259. Egenkapitalen pr. 31.12.2021 var kr 116 021, herav kr 111 621 på bankkonto. MAV er registrert i Enhetsregisteret og Frivillighetsregisteret.

HOVINBEKKEN

Gjenåpnet Hovinbekk i Tiedemandsparken. Foto: Sidsel Andersen

Hovinbekkens Venner er ingen formell organisasjon, men oppsto i forbindelse med gjenåpning av Hovinbekken på Brobekk / Økernbråten / Bjerkedalen på 2000-tallet. Oslo Elveforum v/ Karsten Sølve Nilsen deltok også aktivt i arbeidet med å få etablert Øvre Isdam. Det ble holdt årlige bekkevandringer langs Hovinbekken i samarbeid med Bydel Bjerke og lokale organisasjoner som Bjerke Storvel, Lillomarkas Venner og Speiderne. Kontaktperson for Hovinbekkens Venner har siden 2015 vært Sidsel Andersen.

Aktiviteter

Det har vært redusert aktivitet i 2020 og 2021 under Covid-19 pandemien. De siste årene har gjenåpning av Hovinbekken vært knyttet til byutviklingen sør for Økern, som Teglverksdammen, boligutbygging på Ensjo, gjenåpning over Jordal og Klosterenga der byggingen nå er i gang. Det er kanskje mulig å få etablert en gruppe for denne nedre delen. Samtidig hadde det vært ønskelig å få mer liv i gruppa nord for Økern.

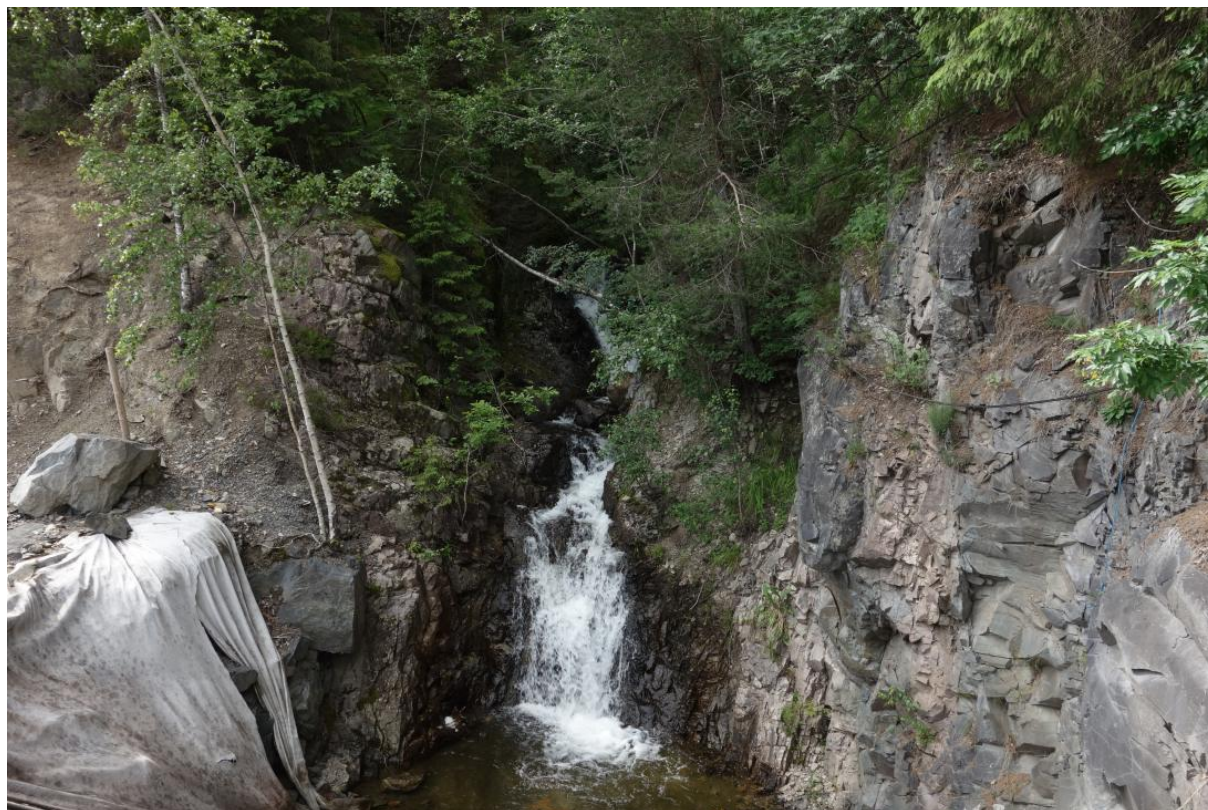
Sommeren 2021 åpnet siste del av Tiedemannsparken, og Hovinbekken fikk sin endelige utforming etter å ha hatt midlertidig bekkeløp i flere år. Det er fremdeles store byggearbeider på gang langs bekkeløpet. Når byggeprosjektene er ferdige vil det være lettere å arrangere sammenhengende vandringer langs bekken fra Teglverksdammene helt ned til

Ensjø torg, til Jordal og Klosterenga. Det synes å være bra lokal interesse for Hovinbekken, som er blitt en attraksjon i området.

I 2021 ble det til tross for pandemien det gjennomført noen aktiviteter:

- 26.1 januar: Bekkevandring med pensjonistforeningen i Kiwa (tidligere Teknologisk Institutt) fra lokalene deres i Kabelgata gjennom Økern, Hasle og Ensjø ned til Jordal. Vi fulgte den merkede «løypa» som tre studenter satte opp i desember 2020. Se artikkel i Aftenposten 10.2.2021. Avslutning på lokal kafe.
- 10.februar presenterte Aftenpostens en fin artikkel om studentprosjektet «Bekk to the future», som ble lansert høsten 2020. Se link.
- 26. september arrangerte Klosterengas Venner parkvandring fra Galgeberg gjennom Klosterenga. Endelig starter byggingen av parken med Bård Breiviks skulpturer og gjenåpning av Hovinbekken! Både etatenes fagfolk og landskapsarkitekt Rainer Stange stilte opp og fortalte om prosjektet og svarte på spørsmål fra de ca 100 som hadde møtt opp. Takk til Klosterengas Venner for fint arrangement!
- 14.oktober hadde turgruppa i Rikstoto kveldsvandring fra deres lokaler på Bjerkebanen, opp til Øvre Isdam og ned igjen langs Hovinbekken gjennom Bekkedalen og Brobekk til Bjerkedalen park. Hyggelig avslutning i Paviljongen kafé.
- 1.november var Oslo Elveforum v/Sidsel Andersen invitert til å fortelle om vårt arbeid med bekkene og elvene i Oslo. Arrangør var Folkeuniversitetet Hellerud og møtet ble holdt på Tveten gård. Karsten Sølve Nilsen og hans kone Eva har vært aktive også her og begge var til stede på arrangementet. Stort oppmøte med ca. 40 deltakere.
- 7.november arrangerte Hoffselvens Venner tur langs Hovinbekken fra Økern til Galgeberg. Det var en iskald dag, men det ble en fin tur for en interessert gjeng med avslutning på Galgeberg Corner.

ALNA

Fossen i Aurevannsbekken før den forsvinner under Huken. Foto: Vidar Berget.

Organisasjonen

Alnaelvas venner er en medlemsorganisasjon med ca. 150 personlige medlemmer og 20 med bedrifts-/organisasjonsmedlemskap.

Foreningen drives av et styre på fem personer pluss varamedlemmer. I prinsippet skal det være en gruppeleder for hver bydel, men vi har ikke helt fått til aktive grupper på bydelsnivå. De siste årene har jo heller ikke vært gode med tanke på lokal møteaktivitet. Vi hadde årsmøte 29. april 2019, og etter diverse utsettelse ble ikke neste årsmøte avholdt før 2. september 2021.

Aktiviteter

Etter "pauseår" i 2020 gjennomførte vi en ny lysvandring langs Alna for 18. gang. Nå med sammenhengende fakkellrekke også helt opp til Skillebekk i bydel Stovner.

Vi deltok i Elverusken i Grorudparken 22. september, og har arrangert egen dugnad i samarbeid med Lutvann skole og Naturvernforbundet langs Lindebergbekken. I forbindelse med Friluftslivets uke arrangerte vi flere turer langs Alna. Det jobbes nå med å få i gang igjen FSU (Friluftslivets Samarbeidsutvalg) i bydelene. Vi har deltatt aktivt i dette i våre bydeler.

Bystyret bevilget i 2021 6 millioner til åpning av Aurevannsbekken og 2,5 millioner til turvei mellom Nedre Kalbakkvei og Bryn. Dette dekker mest utredninger, så det går altså

fremover med små skritt. Men på Alnabru har vi nå fått en ny turveistrekning der vi slipper å følge tungtransportveiene.

Vi har hatt møte med Fortidsminneforeningen og blitt enige om å arbeide for bevaring av Kristiania Teglverk, uten at noen handlingsplan foreløpig er utarbeidet.

Bever

Det har i mange år vært bever i Alnaparken, men lenge trodde man det dreide seg om enslige streifdyr fra Østmarka. Det er nå klart at det er en beverhytte i parken, og det er stadig mer beveraktivitet å se langs elva.

Utbygging

Det foregår utbygging av tomten til Nygård fabrikker ved Alna i Svartdalen. Dette har hatt to sider. Til vår store glede ble den gamle fabrikkbygningen rehabilitert. Den er nå blitt til en kafe og et lokalt kulturhus. Dessverre ble det også under utbygging oppdaget kvikkleire og forurensede masser. Dette førte til at mye vegetasjon ble fjernet som i henhold til reguleringsplanen skulle bevares. I akkurat dette området hadde Sabima nettopp gjennomført en kartlegging av sopparter, der et av våre styremedlemmer deltok. Det ble funnet flere sjeldne arter, derav en som for første gang ble observert i Norge.

ØSTENSJØVANNET OG ØSTENSJØOMRÅDET MILJØPARK

Østensjøvannet har stort besøk både sommer og vinter, ikke minst førte pandemiåret 2021 til stor trafikk. Forholdene vinteren 2021 var spesielt fine for aktiviteter på isen.

Foto: Leif-Dan Birkemoe.

Østensjøvannets Venner (ØVV) ble startet i 1983. Ved utgangen av 2021 var det 2821 betalende medlemmer fordelt på 1955 private hovedmedlemmer, 830 familiemedlemmer og 36 bedrifts- og organisasjons-/foreningsmedlemmer

Foreningen ledes av et styre på syv medlemmer og fire varamedlemmer. Foreningen har god økonomi basert på medlemskontingenter, driftstilskudd fra Oslo kommune og prosjektmidler etter søknad til skjøtelsformål inklusive bekjempelse av fremmede arter. Foreningen har ansatt daglig leder i deltidsstilling, kombinert med Besøkssenter våtmark Oslo. Dugnadsgjengen i foreningen har utført skjøtsel og rehabilitering (tilsvarende 1,5 årsverk) av en rekke områder i miljøparken.

Besøkssenteret på Bakkehavn

Senteret har egen daglig leder og en rekke naturveiledere. Gjennom en avtale med Utdanningsetaten er det løpende undervisning for skoler fra hele Oslo. I 2021 hadde senteret over 15.000 besøkende, hvorav de fleste var skoleelever og barnehagebarn.

Aktiviteten var preget av smittevernsituasjonen. Senteret er ett av seks nasjonalt autoriserte besøkssentre for våtmark, og ble i 2021 reautorisert for nye fem år. Leder i ØVV er styreleder for Besøkssenter våtmark Oslo. Senteret er normalt åpent for publikum med ulike aktiviteter hver søndag.

Informasjonsarbeid

Foreningen gir ut medlemsbladet Sothøna med to utgaver i året. Hjemmesidene og FB-sidene har godt besøk (nærmere 12.000 følgere på FB). Skilt og plakater i miljøparken forteller om regler i naturreservatet og miljø-parken, men også om naturforhold og lokalhistorie.

Samarbeid

ØVV er tilsluttet flere regionale og lokale foreninger. Vi har et tett samarbeid med Østensjø Husflidslag i forbindelse med arrangementer. Nært samarbeid også med Birdlife, avd. Oslo og Akershus, om fugleekskursjoner, arrangementer og informasjonsvirksomhet. Med Østensjø historielag om digitalisering av lokalhistoriske bilder.

Registrering av fugler ved Østensjøvannet i 2021 viser et godt fugleår med 137 arter rapportert.

Kulturlandskapsprosjektet med sauebeite på Bakkehavn ble endret til storfe i 2019. På Bekkasinmyra var 2021 fjerde året med sauebeite etter flere år med storfe. Syv lokale skoler er med i Oslo Elveforums elveadopsjonsprogram. Disse har tatt på seg ansvar for sine bestemte områder og hele miljøparken er nå dekket.

Utbygging truer området

En rekke utbyggingsprosjekter er for tiden under planlegging eller realisering rundt Østensjøvannet. Konsekvensene for natur- og miljøverdier er store. Foreningen har engasjert seg i alle høringsuttalelser. Mye arbeid ble lagt ned for å stanse Byrådets forslag om blokkutbygging i skogkanten på Bogerud, men saken ble vedtatt i Bystyret.

Forvaltningsplan for Østensjøområdet miljøpark 2020-2030

Bymiljøetaten leverte revidert forvaltningsplan for Østensjøområdet miljøpark 2020-2030 i november 2019 med høringsfrist 17.02.2020. Den reviderte forvaltningsplanen er en videreføring av den tidligere planen fra 2007, og inneholder hovedkapitler som synliggjør områdets status og utfordringer, samt forslag til tiltak og skjøtsel i kommende planperiode. ØVV har vært både informant og bidragsyter ved utarbeidelse av planen som fortsatt ikke er politisk behandlet.

Dugnadsgruppen i ØVV har ukentlige skjøtseloppdrag. Foto: Leif-Dan Birkemoe

LJANSELVA

Barn aktiviseres ved Ljanselva.

Miljøprosjekt Ljanselva er en frivillig gruppe som har vært i aktivitet siden 1989. Vi har som hovedmål å virke til beste for elvemiljøet. Vernevedtaket (2003) er vår basis for arbeidet.

Organisasjon

Miljøprosjekt Ljanselva (MiLja) har +15 aktive deltakere (ingen betalende medlemmer). Styret består av Trine Johnsen (leder), Leif Bertnes (økonomi) og Sverre Samuelsen (sekr.).

Aktiviteter/turer/befaringer

6 allmøter. (Koronaen har ført til at noen møter har vært holdt utendørs, noen som nettmøter.) Vinterdag måtte avlyses. Skole- og barnehagetreff. Terrensløp-innkomst på Sagstua. Guidet vandring med tema natur og kultur + fuglekassesnekring og soppkontroll (Friluftslivets uke). Befaringer med BYM. Måtte dessverre avlyse fugletittelyttetur. Ved arr. har vi hatt salg av saft/kaffe/te og vafler.

Facebook og nettside

Ljanselva Miljøpark, 607 følgere. Hjemmeside: osloelveforum.no/Ljanselva.

Møter

med politikere og administrasjon i Nordstrand bydel. Godt samarbeid og årlige møter med Park- og byområdeansvarlig og vassdragskonsulent i Bymiljøetaten (BYM). Gode kontakter i VAV og PBe. Møter med skoler og barnehager.

Dugnader

Elverydding. Flere «smådugnader» – stadig noe å ta tak i langs vassdraget. Påvirket rydding i slalombakken i Liadalen.

Økonomi

Et lite overskudd også i 2021. Sagstua (eies av Oslo kommune og driftes av MiLja): Stua er benyttet 147 dager. Herav 133 barnehagebesøk og noen skolebesøk. Jevnlig vedlikehold av hus (malt vestveggen) og uthus, skigard og uteområder. Ljåslått og hestebeite.

Turveier/stier

Busker fjernet, murer frem i dagen. Klopper, stier og merking vedlikeholdes.

Skilt/info

Vedlikeholdt. Tagging fjernet. Bedre merking «løpende». «Ny» turguide trykket. Artikkel om «Østkantens Amazonas i «Kongeveien».

«Elvens liv»

Jevnlig oppfølging av vannmengde og -kvalitet. Bekymringsmeldinger sendt. Salting av veier forurenses - vannmålinger gjort. Fiskedød ved Skullerud - pga. slamutslipp(?). Fiskelivet observeres bl.a. med tanke på faunapassasje (fisketrapp) ved Hauketo (støttet av Energigjenvinningsetaten). Bunndyrrapport for Ljanselva laget. DNA-analyse av fisk. Fossefall-kasser montert ved elven - en bebodd.

Prioriterte tiltak

Som det (fortsatt) arbeides med - eller er avsluttet i år (A.):

- «Klasserom i friluft» - opplysningstavler ved OleBjørns plass.
- Skoleprosjekt med lærere.
- Ljabru ElvePark: Aktiv promotering av våre ønsker om park og gangveier/-bro.
- Gangvei (E9) langs Ljabruveien (det gamle elveløpet) og undergang under jernbanen.
- Turvei/sti langs vestsiden av Prinsdalsbekken. ifm flytting av plattform ved Hauketo st.
- Turvei/sti videre langs Prinsdalsbekken sydover til Lerdalsbroen.
- Turvei E9-del vest for Stenbråtveien. Hengebro nord i «Urskogen».
- Bedre vern av naturen langs elven. Hindre byggetillatelse og inngrep.
- Lusetjern – prosjekt for å gjenskape bekken.
- Nordstrandveien 125/127: Vi har fremmet forslag om parkdrag langs elven.
- «Få elven frem i lyset» – rydding av partier langs elven.
- Kanadagullris-fjerning.
- Follobanen – vi passer på Ljanselvvassdraget.
- Vannmåler ved Skullerud.
- Froskedam ved Leirskallen «tørrelagt»?
- Ekebergbanen i bro over Ljanselva til Hauketo er skrinlagt.

GJERSJØELVA NATUR- OG KULTURPARK

Harald Lundstedt ved Gjersjøelva.

Status, planer og utfordringer

Det var ingen visninger i 2021. Stengte dører betyr ikke at vi har ligget på latsiden. Innvendig i Langbygningen må de historiske gjenstandene pleies med riktig temperatur og fuktighet. Luftingen gjør at det er konstant bevegelse i luften og støvet florerer fra veggene i den gamle bygningen. Vinduer skal pusses og malingen flasser enkelte steder. Det kommer også stadig inn nye gjenstander som skal vurderes. Utemøblene skal få sitt årlige vedlikehold hver vår etter at de er båret ut. De faste, tunge eikebordene står ute hele året og må hver vår få sin behandling med Ovatrol. Gresset skal slås en gang i uken på forsommeren. Senere blir det hver 14. dag. Krattskogen – og de vakre syrinene - vokser nesten to meter i året og skal holdes nede.

Kontorbygningen ble malt på to sider i høst. Til våren skal de to siste veggene males. Det har over tid blitt samlet opp mye inne i bygningen, og det er behov for en systematisk gjennomgang. Litt grovrengjøring er antagelig også realistisk. Gårdshistoriebøkene til Willy Østberg er noe av det som blir lagret her; de står trygt på kjøkkenet. 2. etasje disponeres av Oppegård jeger- og fiskerforening.

Oppgangssaga og kvernhuset

Ved oppgangssaga er det også mye vedlikehold. Gresset blir slått slik at det alltid ser nyklippet ut. Da vi prøvde oppgangssaga sommeren 2021, viste det seg at vannrenna hadde fått store lekkasjer. Denne må demonteres, skrapes for mose, nye kiler må lages og monteres på nytt. Det meste av vannrenna er byggesett. Treverk beveger seg igjennom året og sagbladfester og sagrammen må justeres. Sagbladet må slipes. Dette er en jobb for saggruppa.

Kvernhuset er det nå lite vedlikehold med. Vannpumpene som spruter vann på kvernkallen, blir demontert hver høst for å unngå frostsprengning på pumpene. Oppegård jeger- og fiskerforening har steinsatt demningen innvendig. Dette er mye flottere å se på enn det plastdekket som vi la på innsiden av demningen for å unngå lekkasje.

Fisk og kulturstier

Liten vannstand gjorde at det var liten oppgang av fisk denne høsten, men i november kom det flere store laks som stod i elva lenge - til glede for mange skuelystne.

Gjersjøelva natur- og kulturpark (GNK) har også ansvaret for å holde Hvitebjørn natur- og kultursti åpen. Her merker vi klimaendringene. De stadig sterkere stormene velter trær som legger seg over stiene og sperrer. Det har blitt mange turer med motorsaga denne vinteren.

Pandemien

Koronaen har vært vanskelig for GNK. Men den har også hatt noen positive sider. Aldri før har det vært så mange personer som har besøkt kulturparken som nå. Det går turfolk forbi hele tiden. For mange er det deres første besøk, og de blir alle positivt overrasket over hvor fint det er. For mange av de nye innbyggerne i området er historien om Ljansgodset og det som skjedde langs elva, noe helt nytt.

De siste somrene har en gruppe drevet med magnetsøk i de vannene der hjemmefronten senket kontainerne fra flyslippene under krigen. Disse kontainerne, og mye annet, vil nå få sitt eget rom i Langbygningen. Egen gruppe vil få ansvar for denne utstillingen. Mye av det som nå står i rommet, blir flyttet til lageret i Kontorbygningen.

Det dukker stadig opp nye saker vi ikke har hørt om. For noen år siden fikk vi spørsmål om en far og sønn som omkom i en eksplosjon ved Hvitebjørn kruttverk. Vi visste om tre eksplosjoner 1759, 1760 og 1870, men ingen i mai 1850. Det var slektninger som tok kontakt og henviste til utskrift fra kirkeboken på Nesodden. Eksplosjonen er ikke beskrevet i noen for oss kjente kilder og vi kunne derfor ikke gi noen opplysninger. Saken er ikke glemt.

En annen sak som dukket opp her i høst, var et spørsmål om hvor fengselsdiakon Bjarne Arnesen ble skutt av Gestapo. Med fulgte et bilde av Bjarne Arnesen som ligger skutt på Gamle Mossevei rett nord for utløpet av Nydammen. En fra universitetet lurte på om vi kunne hjelpe ham med å stedfeste stedet bilde var tatt. I bakgrunnen skimter vi så vidt damhuset til Nydammen som ble revet da de bygde E18. Mer om Arnesen kan vi lese i en bok om landssvikoppgjøret. Dette vil få sin plass i den nye utstillingen i Langbygningen. Vi håper at vi kan ønske alle velkommen i 2022.

ELLINGSRUDELVA

Ellingsrudelva

Ellingsrudelva kommer fra innsjøen Elvåga nord i Østmarka. Elvåga ble regulert i 1960-årene og har i dag bare en tiendedel av sin tidligere vannføring. Elva renner nordover vekselvis gjennom en trang forkastningsdal og åpent kulturlandskap. Fram til Stasjonskrysset ved Lørenskog stasjon og danner grense til Lørenskog. Her svinger den inn i Lørenskog og til Langvannet, videre ned Sagdalen frem til Nitelva og Øyeren.

Industri. Rett etter istiden sto havet 220 m høyere enn i dag. Dalen lå under vann og det har ført til det er betydelige mengder leire langs vassdragets slakere partier. Skogene, leira og vannmengdene ga alt fra 1600-tallet godt grunnlag for industrivirksomhet. Kommella fra 1795 kunne beilegne de brede bygdene nedstrøms, sagbrukene likeså, og teglverket med toppåret 1806 kunne ved hver brenning levere 42 000 murstein til inn- og utland. Det var da Christiania-kjempmannen Even Steen slo seg ned på Ellingsrud gård, at denne industrien kom i gang. Et eksempel på betydningen: De tre valgmenn fra Akershus til Eidsvoll ble utpekt på møte her i 1814, blant dem Anker og Falsen. I 1860-årene overtok dampmaskinen for vasshjulene og industrien ebbet ut. De markante ruinene av sag og mølle er godt synlige fra Marholtheien ved Nuggerud (bommen).

Dyreliv. Det mest markerte dyrelivet i dag er beverens gjenkomst etter fredningen. Fra noen få par i Sør-Norge har beveren formert seg veldig også i disse markene. Demningene, de felle løvtrærne og de karakteristiske kvisthaugene som skjuler hiene er å se innover fra P-plassen. Og bjørkeskog under vann. Ulv og gaupe finnes, men de holder seg unna folk. Elg og rådyr er lettere å få øye på. Sporene kan den observante turgårder finne litt utenom allfarvei, særlig ved nysne. Fuglelivet er variert, og det skal lite stryk til før fossekalen viser seg.

Natur i nærområdene skaper trivsel. Langs Ellingsrudelva fra Langvannet og fram til Solheimsveien/Karihaugveien er det turveier og stier, dels på begge sider. Deretter fram til Karolineveien på Oslosiden er den best på Lørenskogsiden. Videre innover er det planer om turstier også på Lørenskogsiden.

Turer/Routes

- Lørenskog st. – Langvann 1 km
- Lørenskog st. – P-plass Marholtheien 3 km
- P-plass Marholtheien – Marholthet 4,5 km

Allemannsretten / skikk og bruk

- Du kan ferdes fritt i utmark til fots
- Fri ferdsel skal ikke være til skade eller ulempe for andre, eller for plante- eller dyreliv
- Forstyr ikke dyr og fugler

Public access to the countryside / customs

- You have the right to roam freely through common land
- Show consideration for other users
- Do not disturb animals and birds

Ellingsrud mølle 1795

I dette området var det etter den tidligere tidsregning en mølle fra 1795. Den var bygget av tre og var en del av et sagbruk. Den ble senere ødelagt og ruinene er nå synlige langs elva.

Samarbeid med:

- GRØNDDALEN HISTORIELAG
- Lørenskog ELVEFORUM
- GjensidigeStiftelsen
- TURSKILTprosjektet

OSLO ELVEFORUM

GjensidigeStiftelsen

TURSKILTprosjektet

Tavle langs Ellingsrudelva satt opp av Oslo Elveforum.

Ellingsrudelva har sitt utspring i Elvåga nord i Østmarka. Den renner nordover frem til Stasjonskrysset ved Lørenskog stasjon og danner grense til Lørenskog. Her svinger den inn i Lørenskog og til Langvannet, videre ned Sagdalen frem til Nitelva og Øyeren.

I forbindelse med drikkevannsregulering i 1960-årene ble elva demmet opp og 9/10 av vannet ledet syd til Skullerud. Gjennomstrømningen er regulert av NVE. Ellingsrudelva er derfor i dag for en bekk å regne, sett opp mot den mektige elva den var – ei elv som kunne drive møller, sagbruk og teglverk. Ruinene og kjerreveiene frem til dem ryddes på dugnad av interesserte hver vår, sommer og høst.

Lørenskog kommune har uttrykt behov for større gjennomstrømning i det grunne Langvannet. Hovedløpet ligger åpent, men er rettet ut, mens Røykåsbekken i Lørenskog ligger i rør og skal delvis gjenåpnes i forbindelse med utbygging. Munkebekken på Oslosiden ligger åpent, men er også rettet ut.

Ellingsrud Elvepark

Elvestrekningen mellom mølle-, sagbruks- og teglverksruinene og Karihaugveien/-Solheimsveien byr på store kultur- og naturverdier, som idrettsanlegg, fiskemuligheter og Ellingsrud gård med hestesenter. I Lørenskog kommunes friluftsplan fram mot 2025 er det antydnet en gangsti. Vi har skissert mulige turstier, broer/klopper og mulige rasteplasser på begge sider.

Informasjonssenter på Enga husmannsplass ved Mariholtveien

Oslo kommune har tilrettelagt og leiet ut store deler av tomte til en lokal forening for drift av parsellhager. Kommunen har stoppet forfallet av stua, omkostningene ved rehabilitering er anslått, og beløpet ligger inne i utkast til budsjett. Vi har sammen med Østmarkas Venner, Groruddalen historielag o.a. ivret for at stua også kan inneholde informasjon om natur- og kulturverdiene i nordre del av Østmarka. Når bevilgning blir gitt, ønsker vi å gå i konkret dialog.

Opplysningsskilt

I samarbeid med Lørenskog Elveforum vil vi gjerne få satt opp instruktive skilt i forbindelse med elveparken og kulturverdiene. Det stort anlagte skiltet kommunen fikk satt opp på vårt initiativ ved innfartsparkeringsplassen ved Mariholtveien blir jevnlig ettersett av oss.

Interessegruppe for Ellingsrudelva

Gruppen består av tre personer fra Oslo-siden og tre fra Lørenskog-siden. Oslogruppen har en kontaktperson, p.t. vara i styret i Oslo Elveforum. De fra Lørenskog er oppnevnt av og blant styremedlemmene i Lørenskog Elveforum.

Gruppen arbeider for at forslaget om tursti langs elva på Lørenskogsiden i Friluftplanen for Lørenskog følges opp. Det bør anlegges og ryddes en sti fra utfartsparkeringsplassen ved Mariholtveien og mot strykene oppstrøms, samt et par enkle broer/klopper.

Gruppen arbeider også for at det etableres flere målepunkter langs elva der den kan være utsatt for utslipp, slik at forurensningen kan minimeres.

Gruppen har på dugnad nennsomt ryddet stiene i terrenget rundt ruinene av teglverket, mølla og sagbruket, og vedlikeholdt trapp og bro fra Mariholtveien og ned til ruinene

Foto: Erik Østlyngen

VEDTEKTER FOR OSLO ELVEFORUM

(Opprinnelig fastsatt 23. oktober 2001, sist endret 25. august 2016)

Formål og visjon

Oslo Elveforum er et kompetanse- og kontaktforum for frivillige arbeidsgrupper for Oslos elver og bekker. Vår oppgave er å bidra til vern, rehabilitering og gjenåpning av byens vassdrag i byggesonen. Vi arbeider for at byens vassdrag skal være friske og rene, åpne og tilgjengelige for befolkningen. Oslo Elveforums visjon er levende vassdrag fra Marka til Fjorden.

Hovedoppgaver

Oslo Elveforum støtter opp om offentlige organer og private institusjoners arbeid med å gjenskape byens blågrønne årenett fra Marka til Fjorden. Vi arbeider for at Oslo skal ha en arealplanlegging som prioriterer levende vassdrag og biologisk mangfold foran utbyggingsinteresser. Vi ønsker å være et kraftsenter i et omfattende miljønettverk som arbeider frem rene og rensede vassdrag. Vårt arbeid retter seg mot byens befolkning, særlig barn og unge. Vi vil inspirere flest mulig til å engasjere seg i et lokalt eierskap til byens elver og bekker gjennom en ordning med elveadopsjon.

Organisasjonsform

Oslo Elveforum er en selveiende institusjon, en ideell organisasjon som er registrert i Enhetsregisteret med organisasjonsnummer 983 350 313.

Årsmøte

Årsmøtet er Oslo Elveforums høyeste myndighet.

Årsmøtet holdes normalt innen utgangen av mars måned. Dato for årsmøtet bekjentgjøres senest åtte uker før årsmøtet. Saker som ønskes behandlet på årsmøtet, meddeles styret senest seks uker før årsmøtet. Innkalling med sakspapirer sendes ut senest to uker før årsmøtet.

På årsmøtet har én representant for hver elvegruppe stemmerett. I tillegg til dette har styrets ordinære medlemmer, og årsmøteoppnevnte personer med spesielle oppgaver for Oslo Elveforum, stemmerett på årsmøtet. Ved stemmelikhet avgjør møteleders dobbeltstemme. Årsmøtet behandler følgende saker: 1) Konstituering (godkjenning av innkalling; valg av møteleder, referent og to til å undertegne protokollen), 2) Årsmelding, 3) Regnskap, 4) Budsjett, 5) Forslag, 6) Valg.

Oslo Elveforums styre med leder, nestleder og kasserer, samt minst to andre styremedlemmer, velges på årsmøtet. Styrets sekretær kan velges inn som ordinært styremedlem av årsmøtet, eller engasjeres av årsmøtet for årsmøteperioden. Fra hver av elvegruppene som ikke er representert i styret, skal årsmøtet velge ett varamedlem til styret. Varamedlemmene til styret skal velges med angitt rekkefølge.

Årsmøtet velger revisor og valgkomité og oppnevner personer med ansvar for å ivareta spesielle oppgaver.

Opptak av nye elvegrupper må godkjennes av årsmøtet.

Ekstraordinært årsmøte holdes når styret finner det nødvendig, eller når minst en tredel av elvegruppene krever det og samtidig oppgir hvilke saker de ønsker behandlet. Ekstraordinært årsmøte bekjentgjøres med minst to ukers varsel.

Styre

Oslo Elveforums daglige arbeid ledes av styret. Styrets medlemmer hefter for styrets avgjørelser.

Styret er vedtaksført når minst fire stemmeberettigede er til stede. Ved stemmelikhet avgjør møteleders dobbeltstemme.

Varamedlemmer har rett til å delta i styremøter også når de ikke erstatter ordinære styremedlemmer, men har da bare tale- og forslagsrett, ikke stemmerett.

Ved fravær av et årsmøtevalgt styremedlem eller varamedlem for en elvegruppe, kan en annen representant for elvegruppen delta i styremøtet med tale- og forslagsrett, men trer ikke inn som styremedlem eller varamedlem.

Personer som er oppnevnt av årsmøtet for å ivareta spesielle oppgaver for Oslo Elveforum, som strategiansvarlige og rådgivere, har møte-, tale- og forslagsrett i styret, men ikke stemmerett.

Styreleder skal sørge for at styret holder møter så ofte som det trengs. Dersom to av styrets ordinære medlemmer krever det, skal styret sammenkalles.

Innkalling til og referat fra styremøter skal sendes alle styrets medlemmer og varamedlemmer og alle årsmøteoppnevnte personer med spesielle oppgaver for Oslo Elveforum. Det bør angis i innkallingen til styremøtet dersom det er spesielt viktig at alle eller bestemte elvegrupper møter, eller at alle eller bestemte årsmøteoppnevnte personer møter.

Styret har et ansvar for å samle elvegruppene til felles møter i løpet av året.

Vedtektsendringer

Vedtektene kan endres med alminnelig flertall på årsmøte.

Oppløsning

En eventuell oppløsning av Oslo Elveforum krever to tredjedels flertall på årsmøte. Årsmøtet kan vedta hvordan forumets midler skal fordeles mellom elvegruppene. Treffes ikke slikt vedtak, tilfaller alle disponible midler Oslo og Omland Friluftsråd til arbeid som faller inn under Oslo Elveforums formål.

Akerselva ved Vaterland. Foto: Erik Østlyngen.